

HOOFDSTUK 18 BASISWOORDEN UIT HET PENSUM

Blok 1 (Hdfst. 3, 3a)

bene (bijw.)	goed	quam (na comp.)	dan
sapiens, sapientis	1. wijs 2. (zelfst. nw.) de wijze	senatus, senatus	senaat
institutio	instellen, beginnen	auctoritas,	gezag, invloed, aanzien
(inf. instituere)		auctoritatis	
perf.	institui, institutus	res publica,	staat
quod	1. betr. vnw. 2. omdat 3. dat	rei publicae	
nihil (onz.)	niets	optimus	beste, zeer goed, voortreffelijk
homo, hominis	1. mens 2. man	princeps, principis	1. de eerste, leider 2. keizer
sine + abl.	zonder	excito (excitare)	1. (op)wekken, aansporen
immortalis	1. (bijv. nw.) onsterfelijk 2. (zelfst. nw. mv.) goden	quis?, cuius (zelfst.)	2. opjagen wie? wat? (quis, quid)
deus	god	qui?, cuius (bijvoegl.)	welke? (quae, quod)
ops, opis	1. hulp 2. macht, kracht, vermogen	enim	immers, want, namelijk
consilium	1. plan, besluit, beleid 2. raad(geving), advies	aut (. . . aut)	of (. . . of)
potior, potioris	liever, verkieslijker	pulcher, pulchri	mooi
consul, consulis	consul	munus, muneris	1. taak
magis	meer	(onz.)	2. geschenk
		similis + gen./dat.	1. gelijk aan 2. gelijkend op

Blok 2 (Hdfst. 3, 3b)

ac	en	aliqui, alicuius	een (of ander), enig
si	1. als, indien 2. of	(bijvoegl.)	(aliqua, aliquod)
adhuc (bijw.)	tot nu toe, nog	numen, numinis	knik, wil, goddelijke
dubius	onzeker, twijfelachtig	(onz.)	macht
fui	perf. van sum (esse)	do (dare)	geven
forte	1. (bijw.) toevallig 2. onzijdig van fortis	perf.	dedi, datus
terra	aarde, grond, land	tamen	toch, echter, niettemin
(utrum) . . . an	(of) . . . of	noster	(van) ons, onze
aliquis, alicuius	iemand, iets	occultus	verborgen, geheim
(zelfst.)	(aliquis, aliquid)	potestas, potestatis	1. macht 2. mogelijkheid, gelegenheid

fatum sed a(b) + abl.	(nood)lot maar 1. weg van, van(af), van de kant van 2. door (toedoen van) (bij het <i>passivum</i>)	imperium precor (<i>precari</i>) ut + ind. ut + conj.	1. macht, gezag 2. rijk smeken, bidden 1. zoals 2. zodra (als) 1. (op)dat, om te 2. (zo)dat (vaak vooraf- gegaan door woorden als <i>sic</i> , <i>ita</i> , <i>tam</i> , <i>adeo</i> , <i>tantus</i> , <i>talis</i> , tot) (aan) mij waard, waardig redevoering 1. ieder, elk 2. geheel alle(n) alle(s) 1. zeggen, spreken 2. noemen <i>dixi</i> , <i>dictus</i> vrijheid
Iuppiter, Iovis ipse, ipsius reperio (<i>reperire</i>) perf. eligo (<i>eligere</i>) perf. inter + acc. ara ille, illius	Jupiter zelf, hijzelf vinden, te weten komen <i>reperi</i> , <i>repertus</i> uitkiezen <i>elegi</i> , <i>electus</i> tussen, te midden van altaar die/dat, hij/zij/het (<i>illa</i> , <i>illud</i>)	mihi (<i>dat.</i>) <i>dignus</i> + abl. <i>oratio</i> , <i>orationis</i> <i>omnis</i> <i>omnes</i> (<i>mv.</i>) <i>omnia</i> (<i>onz. mv.</i>) <i>dico</i> (<i>dicere</i>) perf. <i>libertas</i> , <i>libertatis</i>	
praesens, praesentis caelum sidus, sideris (<i>onz.</i>) te (<i>acc./abl.</i>) antea (<i>bijw.</i>)	aanwezig hemel ster, sterrenbeeld jou, u vroeger, tevoren		

Blok 3 (Hfdst. 3, 5a)

alius, alterius	(een) ander (<i>alia</i> , <i>aliud</i>)	sic (<i>bijw.</i>) fio (<i>fieri</i>)	zo 1. worden 2. gebeuren 3. gemaakt worden
alius . . . alius caput, capitis (<i>onz.</i>)	de een . . . de ander 1. hoofd 2. hoofdstad (= Rome)	perf. <i>factus sum</i>	grootste, hoogste beschermen, bewaren, behouden
medius (<i>bijv. nw.</i>)	in het midden, middelste	<i>summus</i> <i>servo</i> (<i>servare</i>)	
aurum sto (<i>stare</i>) perf.	goud staan <i>steti</i>	cum + ind.	1. wanneer 2. toen
intro (<i>intrare</i>) maximus honor, honoris	binnenkomen grootste, zeer groot 1. eer 2. (ere)ambt	cum + conj.	1. toen, nadat 2. omdat 3. hoewel
pro + abl.	1. voor, ten behoeve van, ter verdediging van 2. in plaats van, in ruil voor	itaque (<i>bijw.</i>) tuus statua <i>cerno</i> (<i>cernere</i>) perf.	daarom jouw, uw standbeeld waarnemen, zien <i>crevi</i>
templum	tempel		

Blok 4 (Hfdst. 3, 5b)

at	maar	singuli (mv.)	één voor één, (elk)
paulo (bijw.)	weinig, een beetje		afzonderlijk
ante (bijw.)	vroeger, tevoren	sanguis, sanguinis	bloed
aditus, aditus	toegang	(mnl.)	
gradus, gradus	stap, trede	dolor, doloris	pijn, verdriet
totus, totius	(ge)hele, heel	sequor (sequi)	volgen
argentum	zilver	perf.	secutus sum
ergo (bijw.)	dus, dan	nemo, nullius	niemand
iste, istius	die/dat, hij/zij/het	tam	zo (zeer)
	(ista, istud)	videor	1. schijnen, de indruk
quidem	1. benadrukt het vorige woord		wekken
	2. weliswaar, echter	perf.	2. gezien worden (zelden)
	3. althans	videtur mihi	visus sum
pauci, -orum (mv.)	weinige(n), enkele(n)		1. het schijnt mij toe
maneo	1. blijven, wachten (op)	membrum	2. ik besluit
	2. te wachten staan		lichaamsdeel, lid,
perf.	mansi, mansum	postremo (bijw.)	(mv.) ledematen
autem	1. maar, echter (drukt een	imago, imaginis	ten slotte
	zwakke tegenstelling uit)		1. beeld, afbeelding
	2. verder, en dan	flamma	2. schim
ruina	instorting, ondergang	terror, terroris	vlam
publicus	openbaar, algemeen	usus, usus	angst, schrik
iuvat me	ik heb er plezier in,		1. gebruik
	het bevat me	ignis, ignis (mnl.)	2. nut
superbus	trots, hoogmoedig	muto (mutare)	vuur
vultus, vultus	gezicht		1. veranderen
ferrum	1. ijzer		2. verwisselen
	2. zwaard		

Blok 5 (Hfdst. 3, 5c)

patior (pati)	1. verdragen, dulden,	cogo (cogĕre)	1. dwingen
	ondergaan		2. bijeenbrengen
	2. toelaten, toestaan	perf.	coegi, coactus
perf.	passus sum	saevus	woest, wreed
qui, cuius (betr. vnv.)	die/dat, wie/wat	dominus	heer, heerser
	(quae, quod)	tantus	zo groot, zo veel
ingens, ingentis	geweldig, enorm	tantus . . . quantus	zo groot . . . als
per + acc.	1. door...heen	cruor, cruoris	bloed
	2. gedurende	colo (colĕre)	1. bebouwen
	3. door (middel) van, via		2. verzorgen
iter, itineris (onz.)	1. weg	perf.	3. (ver)eren
	2. reis, mars	humanus	colui, cultus
via	weg		menselijk

Blok 6 (Hfdst. 3, 5d)

patres conscripti me (acc./abl.)	heren senatoren mij	satis (+ gen.)	genoeg (van)
ostendo (ostendēre) perf.	tonen, laten zien ostendi	amo + acc. (amare)	houden van, liefhebben
longus	lang	bonus	goed
consuetudo, consuetudinis	gewoonte	malus	slecht
parens, parentis (mnl./vrl.)	ouder (vader, moeder)	odi (perf.) (odisse)	haten
parum (bijw.)	te weinig, niet genoeg	adicio (adicēre) perf.	toevoegen
gratus	dankbaar, aangenaam	meritum	verdienste
laudo (laudare)	prijzen	tutus	veilig
praeterea (bijw.)	bovendien	permitto (permittēre)	1. toevertrouwen 2. toestaan
primus	eerste	perf.	permisi, permissus
imperator, imperatoris	1. opperbevelhebber 2. keizer	fama	1. gerucht, verhaal 2. reputatie
pius	liefdevol, trouw	vita	leven
civis, civis	burger	mors, mortis	dood
officium	plicht, taak	nec	en niet, ook niet, noch
neque	en niet, ook niet, noch	nec . . . nec	noch . . . noch, en niet . . . en ook niet
neque . . . neque	noch . . . noch, en niet . . . en ook niet		

Blok 7 (Hfdst. 3, 5e)

comparo (comparare)	1. vergelijken 2. gereedmaken 3. verwerven	simul	1. (bijw.) tegelijkertijd 2. (voegw.) zodra
licet + dat.	het is toegestaan, het is mogelijk	uterque, utriusque facio (facēre)	(elk van) beide(n) 1. maken 2. doen
nobis (dat./abl.)	ons	perf.	feci, factus
futurus	part. fut. van esse	sub + acc.	(tot) onder
nullus, nullius	geen	sub + abl.	onder
locus (mv. loci of loca)	1. plaats, streek 2. gelegenheid, mogelijkheid	maxime (bijw.)	vooral, het meest
tempus, temporis (onz.)	tijd	prior, prioris	1. eerder 2. vroeger
gaudium	vreugde	posteri (mv.)	nakomelingen
hic, huius	deze/dit, hij/zij/het	taceo	zwijgen
fruor (frui) + abl. perf.	genieten van fructus sum	perf.	tacui
		idem, eiusdem	dezelfde, hetzelfde

Blok 8 (Hfdst. 3, 8a)

finis, finis (mnl.)	1. einde 2. grens	salus, salutis	1. redding, (lijfs)behoud, veiligheid
custos, custodis	bewaker		2. gezondheid
ego, mei	ik	vero (bijw.)	1. echter
res, rei	zaak, ding		2. werkelijk, inderdaad
beneficium	welddaad, dienst	novus	nieuw
addo (addĕre)	toevoegen	cura	zorg
perf.	addidi, additus	iam (bijw.)	al, reeds, nu, van nu af aan
audio	horen, luisteren		
perf.	audivi, auditus	tunc (bijw.)	1. toen, dan, op dat moment
opto (optare)	wensen		2. vervolgens, daarna
votum	1. gelofte 2. wens, gebed	eripio (eripĕre)	wegrukken, ontrukken, afnemen
pax, pacis	vrede	perf.	eripui, ereptus
opes, opum (mv.)	vermogen, rijkdom, macht	auxilium	hulp
oro (orare)	bidden, smeken	poterat	(hij, zij, het) kon (imperf. van posse)
cuncti, -orum	alle(n)		
cuncta (onz. mv.)	alles		

Blok 9 (Hfdst. 3, 8b)

iudicium	1. proces, vonnis 2. oordeel	iubeo + acc. perf.	bevelen (aan) iussi, iussus
signum	1. teken 2. veldteken	rego (regĕre)	1. leiden 2. regeren, besturen
mitto (mittĕre)	zenden, sturen	perf.	rexī
perf.	misi, missus	primum (bijw.)	eerst, voor het eerst
proficiscor (proficisci)	vertrekken	nepos, nepotis	kleinzoon
perf.	profectus sum	dein(de)	daarna
exercitus, exercitus	leger	ei	1. (aan) hem, (aan) haar, eraan
nomen, nominis (onz.)	naam		2. aan deze
vox, vocis	stem, woord		3. zij, dezen (nom. mv. mnl.)
quid?	1. wat? 2. waarom?	nego (negare)	1. weigeren
sentio	1. voelen, (be)merken 2. menen, denken		2. ontkennen, zeggen dat niet
perf.	sensi, sensus	decet	het past
loquor (loqui)	spreken	gigno (gignĕre)	voortbrengen
perf.	locutus sum	perf.	genui, genitus
filii	zoon		
maior, maioris	compar. van magnus 'groot'		

Blok 10 (Hfdst. 3, 8c/d)

vos, vestri/vestrum	jullie	quis, cuius (zelfst.)	iemand, iets (<i>na si, nisi, num en ne</i>) (<i>quis, quid</i>)
vobis (dat./abl.)	jullie	quidam, cuiusdam	een zeker iemand,
debeo	moeten, verschuldigd	(zelfst.)	een zeker iets
perf.	debui, debitum	quidam, cuiusdam	(<i>quaedam, quiddam</i>)
quantum (bijw.)	hoeveel, hoezeer	(bijvoegl.)	1. zekere
etiam	ook, zelfs	antequam	2. enkele, enige
socius	1. bondgenoot	odium	(<i>quaedam, quoddam</i>)
fides, fidei	2. makker	postquam	voordat
consulatus,	1. trouw	video	zien
consulatus	2. vertrouwen	perf.	vidi, visus
meus	ambt van consul,	malo (malle)	liever willen
intellego (intellegēre)	consulaat	perf.	malui
perf.	mijn, van mij	maestus	bedroefd
vester, vestri	begrijpen	gaudeo	1. blij zijn
(bezitt. vnmw.)	intellexi/intellegi,	denique (bijw.)	2. (+ abl.) zich verheugen
teneo	intellectus	pessimus	over
perf.	(van) jullie	semper (bijw.)	ten slotte
augeo	(vast)houden	mox (bijw.)	slechtste, zeer slecht
perf.	tenui	puto (putare)	altijd
memini (perf.)	vermeerderen, vergroten		weldra, snel daarna
(meminisse)	auxi, auctus		1. menen
verus	zich herinneren		2. (+ 2 acc.) vinden,
iudico (iudicare)	echt, waar		beschouwen als
	oordelen		

Blok 11 (Hfdst. 4, 4)

frequens, frequentis	talrijk, herhaaldelijk	quisque (zelfst.)	ieder, elk
hortor (hortari)	aansporen	quisque (bijvoegl.)	(<i>quisque, quidque</i>)
epistula	brief	venio	ieder, elk
paulo (bijw.)	weinig, een beetje	perf.	(<i>quaeque, quodque</i>)
scribo (scribēre)	schrijven	ita (bijw.)	komen
perf.	scripsi, scriptus	is, eius	veni, ventum
colligo (colligēre)	verzamelen	(ea, id)	zo
perf.	collegi, collectus	iaceo	1. hij/zij/het
ordo, ordinis (mnl.)	1. rij, gelid	perf.	2. deze/dit; die/dat
	2. rang, klasse		liggen
	3. (volg)orde		iacui

valeo	1. krachtig/sterk zijn 2. bij machte zijn, in staat zijn	vale	gegroet
perf.	valui		

Blok 12 (Hfdst. 6, 2a)

factum	1. feit 2. daad	paro (parare)	voorbereiden, gereedmaken
dictum	woord	duco (ducere)	leiden, brengen
vir, viri	man	perf.	duxi, ductus
femina	vrouw	ignoro (ignorare)	niet weten/kennen
clarus	1. helder, duidelijk 2. beroemd	vivo (vivere)	leven
confirmo	1. versterken, bevestigen	perf.	vixi, victum
(confirmare)	2. bemoedigen	simulo (simulare)	doen alsof, voorwenden
opinio, opinionis	mening, opvatting	puer, pueri	jongen
sermo, sermonis	gesprek, taal	respondeo	(be)antwoorden
(mnl.)		perf.	respondi, responsum
maritus	echtgenoot	cibus	voedsel, eten
solacium	troost	sumo (sumere)	nemen
exemplum	voorbeeld	perf.	sumpsi, sumptus
minus (onz./bijw.)	minder	diu (bijw.)	lange tijd
existimo (existimare)	menen, geloven	lacrima	traan
lego (legere)	1. verzamelen 2. (uit)kiezen 3. lezen	egredior (egredi)	gaan uit, weggaan
fore (inf.)	te zullen zijn (= futurum esse)	perf.	egressus sum
par, paris + dat.	1. gelijk aan 2. opgewassen tegen	oculus	oog
carus	1. dierbaar, geliefd 2. duur	redeo (redire)	terugkeren
funus, funeris (onz.)	1. dood 2. begrafenis	perf.	redii, reditum
		tamquam	1. zoals 2. alsof
		relinquo (relinquere)	verlaten, achterlaten
		perf.	reliqui, relictus

Blok 13 (Hfdst. 6, 2b/c)

pectus, pectoris (onz.)	borst	praemium	beloning, prijs
paene (bijw.)	bijna	amitto (amittere)	verliezen
divinus	goddelijk	perf.	amisi, amissus
doleo	pijn/verdriet hebben, treuren	contra + acc.	tegenover, tegen
perf.	dolui	occido (occidere)	doden
		perf.	occidi, occisus

Romam	naar Rome (bij ww. van gaan)	solus, solius praesto (praestare)	alleen, (als) enige 1. overtreffen 2. verrichten
miles, militis manus, manus (vrl.)	soldaat 1. hand 2. groep	minimus uxor, uxoris	het kleinste, zeer klein vrouw, echtgenote
capio (capĕre) perf.	pakken, nemen cepi, captus		

Blok 14 (Hfdst. 6, 2d)

moriō (mori) volo (inf. velle) perf.	sterven willen volui	dum + conj. adversus (bijw. nw.)	totdat 1. gekeerd naar, (recht) tegenover 2. ongunstig
filia mecum/tecum custodio inquit (staat tussen de aangehaalde woorden)	dochter = cum me/cum te bewaken, passen op 1. zegt (hij) 2. zei (hij)	invenio perf. durus	vinden, aantreffen inveni, inventus 1. hard 2. moeilijk, lastig
possum (posse) perf. efficio (efficĕre) perf.	kunnen potui tot stand brengen, bewerken, bewerkstelligen effeci, effectus	facilis pervenio perf. interim (bijw.) initium	gemakkelijk (aan)komen, bereiken perveni, perventum intussen begin
dum + ind.	1. terwijl 2. zolang als		

Blok 15 (Hfdst. 8, 2a/b)

peto (petĕre)	1. streven naar, proberen te bereiken 2. vragen 3. gaan naar, afgaan op	liber, libri suscipio (suscipĕre) perf.	boek op zich nemen, ondernemen suscepi, susceptus
exitus, exitus trado (tradĕre) perf.	uitgang, afloop, einde overhandigen, uitleveren, overleveren tradidi, traditus	classis, classis hora fere (bijw.)	vloot uur 1. ongeveer 2. bijna (altijd)
nam gloria quamvis (voegw.) plurimus populus multum (bijw.) beatus	want roem hoewel meest, zeer veel volk zeer, erg, veel gelukkig	mater, matris nubes, nubis magnitudo, magnitudinis species, speciei sol, solis (mnl.)	moeder wolk grootte, omvang 1. aanblik 2. schijn, uiterlijk zon

frigidus (bijv. nw.)	koud	arbor, arboris (vrl.)	boom
posco (poscĕre)	eisen, vragen	credo + dat. (credĕre)	1. geloven, vertrouwen
perf.	poposci		2. toevertrouwen
conspicio	zien, beschouwen	perf.	credidi
(conspicĕre)		quia	aangezien, omdat
perf.	conspexi, conspectus	recens, recentis	vers, nieuw, pas geleden
incertus	onzeker	pondus, ponderis	gewicht
procul (bijw.)	ver, op afstand	(onz.)	
e(x) + abl.	uit, weg van	candidus	stralend wit, stralend
mons, montis (mnl.)	berg	interdum (bijw.)	soms
postea (bijw.)	daarna, later	cinis, cineris	as
cognosco	leren kennen, vernemen	prope (bijw.)	1. dichtbij
(cognoscĕre)			2. bijna
perf.	cognovi, cognitus	propior, propioris	dichterbij
forma	1. gestalte		
	2. schoonheid		

Blok 16 (Hfdst. 8, 2c)

domus, domus (vrl.)	huis	adeo (bijw.)	zozeer
domo	van huis	metus, metus	vrees, angst
accipio (accipĕre)	1. ontvangen, verkrijgen	malum	ramp, slechte daad,
	2. vernemen		(een) kwaad
perf.	accepi, acceptus	incido (incidĕre)	1. vallen in/op,
periculum	gevaar		terechtkomen in
villa	landhuis	perf.	2. gebeuren, zich
ullus, ullius	enig, iemand	accedo (accedĕre)	voordoan
nisi	1. als niet, tenzij		incidi
	2. behalve		naderen, erbij komen,
navis, navis	schip	perf.	ernaar toe gaan
discrimen,	1. onderscheid	niger, nigri	accessi
discriminis (onz.)	2. gevaar	litus, litoris (onz.)	zwart, donker
ora	1. rand	paulum (bijw.)	kust
	2. kust	moneo	weinig, een beetje, even
fero (ferre)	1. dragen, brengen		waarschuwen,
	2. verdragen	perf.	aansporen
perf.	tuli, latus	fortis	monui, monitus
propero (properare)	zich haasten	fortuna	dapper, sterk
illuc (bijw.)	daarheen		1. lot, toeval, fortuin
unde	vanwaar, waarvandaan		2. (on)geluk
fugio (fugĕre)	vluchten	iuvo (iuvare)	helpen
perf.	fugi	perf.	iuvi, iutus

Blok 17 (Hfdst. 8, 2d/e)

mare, maris (onz.) (mv. maria)	zee	late (bijw.)	wijd en zijd, breed
ibi	daar	altus	1. hoog
quamquam (voegw.)	hoewel	incendium	2. diep
nondum	nog niet	tenebrae, -arum (mv.)	brand
cresco (crescere)	groeien	nox, noctis	duisternis
perf.	crevi	desero (deserere)	nacht
proximus	naaste, dichtstbij		verlaten, in de steek
confero (conferre)	1. bijeenbrengen	perf.	laten
	2. vergelijken	ardeo	deserui, desertus
perf.	contuli, collatus	perf.	branden, in brand staan
ventus	wind	somnus	arsi
avunculus	oom	propter + acc.	slaap
timor, timoris	angst, vrees	corpus, corporis (onz.)	vanwege, door
suus, sui	zijn, haar, hun (eigen)	gravis	lichaam
defero (deferre)	(weg)brengen, (pass.)		1. zwaar
	terecht komen	limen, liminis	2. gewichtig, belangrijk
perf.	detuli, delatus	misceo	3. ernstig
aeque (bijw.)	net zo, even(zeer)	perf.	drempel
plures, plurium	meer, meerdere(n)	mora	(ver)mengen
latus	1. breed		miscui, mixtus
	2. wijd, uitgestrekt		oponthoud, uitstel

Blok 18 (Hfdst. 8, 2f/g/h)

ceteri (mv.)	overige(n), andere(n)	lumen, luminis	1. licht
intra + acc.	binnen		2. oog
creber, crebri	talrijk	adspicio (adspicere)	kijken naar,
huc (bijw.)	hierheen		aanschouwen
pumex, pumicis	puimsteen	perf.	adspexi, adspectus
metuo (metuere)	vrezen, bang zijn	admitto (admittere)	toelaten, toestaan
perf.	metui	perf.	admisi, admissus
vinco (vincere)	overwinnen, overtreffen	super + acc.	(boven)op, over
perf.	vici, victus	aqua	water
impono (imponere)	leggen op, plaatsen op	fuga	vlucht
perf.	imposui, impositus	verto (vertere)	1. draaien, wenden
dies, diei (mnl./vrl.)	dag		2. veranderen
fax, facis	fakkelt	perf.	verti
varius	verschillend,	duo, duorum	twee
	afwisselend,	statim (bijw.)	meteen, onmiddellijk
	uiteenlopend		

spiritus, spiritus	1. adem 2. geest	habitus, habitus	1. houding 2. toestand
claudio (claudĕre) perf.	(af)sluiten clausi, clausus	scio (scire)	weten
ubi	1. waar (betr. voornw. van plaats) 2. (voegw.) zodra, wanneer	intersum (interesse) perf.	1. liggen/zijn tussen 2. (+ dat.) aanwezig zijn bij, bijwonen interfui
reddo (reddĕre) perf.	1. teruggeven 2. (+ 2 acc.) maken tot reddidi, redditus	memoro (memorare)	ter sprake brengen, vermelden
tertius	derde	amicus angustus	vriend 1. nauw, eng 2. beperkt

Blok 19 (Hfdst. 10, 2)

desiderium	1. gemis 2. verlangen	recedo (recedĕre) perf.	teruggaan, weggaan recessi
amor, amoris	liefde	unus, unius	één, (als) enige, alleen
absum (abesse) perf.	afwezig zijn afui	careo + abl. perf.	missen, niet hebben carui
pars, partis	1. deel 2. kant	forum	markt(plein), forum
soleo perf.	de gewoonte hebben, gewoonlijk doen solitus sum	aestimo (aestimare)	1. schatten, waard achten 2. beoordelen
pes, pedis (mnl.) aeger, aegri vacuus (+ abl.)	voet ziek 1. vrij van 2. leeg	labor, laboris	1. inspanning, moeite 2. ellende

Blok 20 (Hfdst. 10, 3a)

quaero (quaerĕre) perf.	1. zoeken 2. vragen, informeren naar quaesivi, quaesitus	liber, liberi mens, mentis	vrij 1. geest, verstand 2. gedachte
quemadmodum	1. hoe? 2. zoals	quotiens	1. hoe vaak? 2. zo vaak als
libet mihi plerumque (bijw.) circa + acc.	ik wil graag meestal rondom, om . . . heen	cogito (cogitare) verbum difficilis vel	denken (aan), overwegen woord moeilijk of
saepe mirus silentium	vaak, dikwijls wonderbaarlijk stilte	voco (vocare) abeo (abire) perf.	roepen weggaan abii, abitum

rursus	1. weer, opnieuw, terug 2. verder, bovendien 3. daarentegen	revoco (revocare) dimitto (dimittĕre) perf.	terugroepen wegsturen, laten gaan dimisi, dimissus
--------	---	---	--

Blok 21 (Hfdst. 10, 3b/c)

quartus	vierde	post + acc.	na
quintus	vijfde	causa + gen.	wegens, om, ter wille
certus	zeker, vast		van (causa staat achter het woord in de gen.)
suadeo	aanraden		weer, opnieuw
perf.	suasi, suasus	iterum (bijw.)	(vesting)stad
reliquus	overig	oppidum	trekken
dicto (dictare)	dicteren, laten opschrijven	traho (trahĕre) perf.	traxi, tractus
quoque	ook (staat achter het woord dat het benadrukt)	aliquando (bijw.)	eens, ooit, soms
ambulo (ambulare)	wandelen	quamvis (voegw.)	hoewel
Graecus	Grieks	refero (referre)	1. terugbrengen
Latinus	Latijns		2. berichten, rapporteren
intentus	(in)gespannen, in gespannen verwachting, oplettend	perf.	rettuli, relatus

Blok 22 (Hfdst. 11, 1a)

praecipio (praecipĕre)	voorschrijven, bevelen	amicitia	vriendschap
perf.	praecepi, praeceptus	foedus, foederis (onz.)	verdrag, verbond
admoneo	1. eraan herinneren, erop wijzen	vetus, veteris	oud
	2. aansporen	senectus, senectutis	ouderdom
perf.	admonui, admonitus	urbs, urbis	1. stad
nescio	niet weten		2. de stad (= Rome)
melius (onz./bijw.)	beter	sacer	1. heilig
provincia	ambtsgebied, provincie		2. (+ gen.) gewijd aan
litterae (mv.)	1. brief	dignitas, dignitatis	waardigheid, aanzien
	2. wetenschap, literatuur	lex, legis	wet
civitas, civitatis	burgerij, staat, stad(staat)	adeo (adire)	gaan naar, komen naar, zich wenden tot
ius, iuris (onz.)	recht	perf.	adii, aditum
natura	1. natuur	barbarus (bijv. nw.)	onbeschaafd, buitenlands
	2. aard		
virtus, virtutis	1. deugd, goede eigenschap		
	2. moed, dapperheid		

Blok 23 (Hfdst. 11, 1b/c)

medicus	dokter
servus	slaaf
differo (differre)	1. uitstellen 2. verschillen
perf. mollis	distuli, dilatus zacht, week
tracto (tractare)	behandelen
superbia	trots, overmoed
timeo	vrezen, bang zijn (voor)
perf. contemno (contemnere)	timui verachten, minachten
vis (vrl.) (vim acc., vi abl.)	1. geweld, kracht 2. macht, invloed
repeto (repetere)	1. opnieuw verlangen 2. terugvragen 3. herhalen
perf. oportet	repetivi, repetitus men moet, het behoort
qualis	1. hoedanig, van welke aard 2. zodanig als

turpis	schandelijk, lelijk
servitus, servitutis	slavernij
certamen, certaminis (onz.)	(wed)strijd
quo	1. waarheen 2. (+ comp.) naarmate, des te
ne + conj.	1. (op)dat niet, om niet, om te voorkomen dat 2. (na ww. van vrezen en verhinderen) dat, om te slaaf zijn, dienen
servio (servire)	lot
sors, sortis	veel
multo (bijw.)	lof, roem
laus, laudis	immers
quippe	ik ben bang dat . . .
vereor ne + conj.	1. wijze, manier 2. maat, hoeveelheid, omvang
modus	al te zeer
nimum (bijw.)	

Blok 24 (Hfdst. 12, 5a/b/c/d)

dubito (dubitare)	1. aarzelen 2. (be)twijfelen	adfero (adferre)	1. meebrengen, ergens heen brengen 2. overbrengen
numquam	nooit	perf. vinum	attuli, allatus wijn
ideo (bijw.)	daarom	desino (desinere)	ophouden
prosum (prodesse)	voordelig zijn, van nut zijn	perf. viginti (onverbuigbaar)	desii, desitum twintig
perf. fateor	profui bekennen, toegeven	culpa	schuld
perf. crimen, criminis (onz.)	fassus sum 1. beschuldiging, aanklacht 2. misdaad, vergrijp	error, erroris	1. zwerftocht 2. vergissing, misvatting
auctor, auctoris	1. initiatiefnemer, ontwerper 2. zegsman	convenio perf. carmen, carminis (onz.)	samenkomen conveni, conventum lied, gedicht

quasi	1. zoals 2. alsof, als het ware	veto (vetare) perf.	verbieden vetui
secum	= cum se	necessarius	noodzakelijk
scelus, sceleris (onz.)	misdaad	consulo (consulĕre)	1. beraadslagen 2. (+ acc.) raadplegen 3. (+ dat.) zorgen voor
committo (committĕre)	1. aangaan (proelium) 2. begaan (scelus) 3. (+ dat.) toevertrouwen	perf.	consului, consultus
perf.	commisi, commissus	aetas, aetatis	tijd, leeftijd, leven
mos, moris (vrl.)	gewoonte, gebruik	constat + A.c.I.	het staat vast dat
mores (mv.)	karakter, levenswijze, gedrag	coepi (perf.) (coepisse)	ik ben begonnen, ik begon
discedo (discedĕre)	uiteengaan, weggaan		
perf.	discessi, discessum		

Blok 25 (Hfdst. 13, 2b/3a/b/c/d)

hic (bijw.)	hier	habito (habitare)	(be)wonen
astrum	ster	cito (bijw.)	snel
ferus	wild, ruw	rogo (rogare)	vragen
rex, regis	koning	gero (gerĕre)	1. dragen, brengen 2. verrichten, uitvoeren
moles, molis	1. massa, gevaarte 2. (groot) gewicht	perf.	gessi, gestus
miror (mirari)	1. bewonderen 2. zich verwonderen	quinque (onverbuigbaar)	vijf
aufero (auferre)	wegnemen, ontnemen	ait	1. hij/zij zegt, beweert 2. hij/zij zei, beweerde
perf.	abstuli, ablatus	modo . . . modo	nu eens . . . dan weer
tectum	1. dak 2. huis	decerno (decernĕre)	besluiten, beslissen
ager, agri	akker, land	perf.	decrevi
umbra	1. schim 2. schaduw	transeo (transire)	1. overgaan, overtrekken, voorbijtrekken 2. voorbijgaan (van tijd)
ultimus	uiterste, laatste	perf.	transii, transitum
notus	bekend	incipio (incipĕre)	beginnen
orbis, orbis (mnl.)	kring, wereld	perf.	incepti, inceptus
poeta	dichter	tres, trium	drie
gladius	zwaard	pereo (perire)	omkomen, te gronde gaan
vulnus, vulneris (onz.)	wond	perf.	perii
remitto (remittĕre)	1. terugsturen 2. loslaten		
perf.	remisi, remissus		

Blok 26 (Hfdst. 13, 3g/h/i/l/n/o/r)

causa	1. reden, oorzaak 2. zaak, rechtszaak	laedo (laedēre)	beschadigen, verwonden, kwetsen
spero (sperare)	hopen, verwachten	perf.	laesi, laesus
inde (bijw.)	1. daarvandaan, vandaar 2. daarna 3. vandaar, daarom	modo (bijw.)	1. slechts 2. zo-even, onlangs
novi (perf.) (novisse)	kennen, weten	eo (ire)	gaan, komen
opus, operis (onz.)	werk	perf.	ii, itum
vix (bijw.)	met moeite, nauwelijks	occupo (occupare)	bezetten, in bezit
quattuor	vier	nuper	nemen
(onverbuigbaar)		mensa	onlangs
alo (alēre)	(op)voeden, grootbrengen	bellum	tafel
perf.	alui	os, oris (onz.)	oorlog
turba	1. verwarring 2. menigte, massa	saluto (salutare)	mond, gezicht
fames, famis	honger	donum	begroeten (als)
Romae	te Rome	numero (numerare)	geschenk
pauper, pauperis	arm	aureus	tellen
grex, gregis	kudde, troep	responsum	gouden, van goud
queror (queri)	(be)klagen	superi (mv.)	antwoord
perf.	questus sum		(hemel)goden

Blok 27 (Hfdst. 14, 1c/d/g/za/b)

perfero (perferre)	1. overbrengen 2. verdragen	senator, senatoris	senator
perf.	pertuli, perlatus	reduco (reducēre)	terugvoeren
brevis	kort	perf.	reduxi, reductus
protinus (bijw.)	direct, onmiddellijk	tot (onverbuigbaar)	zoveel
fera	wild dier	nemus, nemoris (onz.)	woud, bos
rapio (rapēre)	grijpen, roven, meesleuren	tribuo (tribuēre)	toedelen, toekennen
perf.	rapui, raptus	perf.	tribui, tributus
parvus	klein	dux, ducis	aanvoerder, leider
minor, minoris	minder, kleiner	dono (donare)	1. geven, schenken 2. (+ abl.) begiftigen met
auris, auris	oor	pecunia	geld
tutus	veilig	egregius	uitstekend, voortreffelijk
regno (regnare)	heersen, regeren	placeo + dat.	bevallen, in de smaak
frustra (bijw.)	tevergeefs	Musa	vallen bij
humilis	laag, nederig	aeternus	Muze
iustus	1. rechtvaardig 2. juist		eeuwig